

Revisionsrapport

Uppföljning avseende övergripande granskning av intern kontroll

Sölvesborgs kommun

Rebecca Lindström
*Certifierad kommunal
Revisor*

Martin Hassel
Revisionskonsult

September 2017

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och Revisionsfråga.....	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.4. Kontrollmål	4
1.5. Avgränsning.....	4
1.6. Metod.....	5
2. Kommunövergripande riktlinjer	6
2.1. Syftet med intern kontroll	6
2.2. Ansvarsfördelning och organisation	6
2.3. Uppföljning och rapportering	6
3. Iakttagelser och bedömningar.....	8
3.1. Upprättande av internkontrollplaner för år 2017	8
3.1.1. Kommunstyrelsen.....	8
3.1.2. Barn- och utbildningsnämnden	8
3.1.3. Byggnadsnämnden	9
3.1.4. Fritids- och kulturnämnden.....	9
3.1.5. Omsorgsnämnden.....	10
3.1.6. Bedömning	10
3.2. Bedömning utifrån väsentlighet och risk	12
3.2.1. Kommunstyrelsen.....	12
3.2.2. Barn- och utbildningsnämnden	12
3.2.3. Byggnadsnämnden	12
3.2.4. Fritids- och kulturnämnden.....	13
3.2.5. Omsorgsnämnden.....	13
3.2.6. Bedömning	13
3.3. Rutiner för genomförande samt uppföljning och rapportering	14
3.3.1. Kommunstyrelsen.....	14
3.3.2. Barn- och utbildningsnämnden	14
3.3.3. Byggnadsnämnden	14
3.3.4. Fritids- och kulturnämnden.....	15
3.3.5. Omsorgsnämnden.....	15
3.3.6. Bedömning	15
4. Bedömningar	16
4.1. Bedömningar mot kontrollmål.....	16

4.2.	Revisionell bedömning.....	16
4.3.	Rekommendationer.....	17

Sammanfattning

Revisorerna i Sölvesborgs kommun har gett PwC i uppdrag att göra en uppföljande granskning av kommunstyrelsen och nämndernas interna kontroll utifrån identifierade förbättringsområden.

Revisionsfrågorna för denna granskning är:

Har kommunstyrelsen och nämnderna utifrån identifierade förbättringsområden säkerställt ändamålsenliga rutiner för den interna kontrollen inom sina verksamheter?

Vi bedömer att kommunstyrelsen och nämnderna **inte** har säkerställt ändamålsenliga rutiner för den interna kontrollen. Utifrån den sammanvägda bedömningen av kontrollmålen och avstämning gentemot identifierade förbättringsområden i den föregående granskningen anser vi:

- att arbetet med att upprätta internkontrollplaner för barn- och utbildningsnämnden, byggnadsnämnden samt fritids- och kulturnämnden inte helt följer reglementet. Vi anser att kommunstyrelsen och omsorgsnämnden ej följer reglementet vid upprättandet av internkontrollplanerna. Vidare anser vi att endast byggnadsnämnden samt fritids- och kulturnämnden tydligt har förbättrat sitt arbete avseende kontrollmålet gentemot föregående granskning, samtidigt hade inte nämnderna några antagna internkontrollplaner vid det granskningstillfället.
- att dokumenterade risk- och väsentlighetsanalyser ej är upprättade. Risk- och väsentlighetsanalys identifierades som ett förbättringsområde för kommunstyrelsen och samtliga nämnder i föregående granskning. Granskningen belyste också att den politiska nivån ska involveras i risk- och väsentlighetsanalysen. Vi anser att en förbättring inom ramen för kontrollmålet ej har genomförts.
- att kommunstyrelsen och samtliga nämnder ej efterlever reglementet med tillämpningsanvisningar avseende uppföljning och rapportering. Vi noterar dock att samtliga nämnder, undantaget byggnadsnämnden, har redovisat en uppföljning av genomförda kontroller. Detta var ett identifierat förbättringsområde i tidigare granskning. Däremot konstaterar vi att nämnderna likt tidigare ej har rapporterat sin uppföljning till kommunstyrelsen i enlighet med reglementet.
- vidare erhåller inte nämnderna någon uppföljning av de ekonomiska kontrollerna som genomförs centralt då de inte finns med i nämndernas planer.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I januari 2015 slutförde revisorerna en granskning gällande Sölvesborgs kommuns rutiner för den interna kontrollen inom sina verksamheter. Revisorerna har utifrån sin riskanalys beslutat att genomföra en uppföljande granskning för att bedöma huruvida kommunstyrelsen åtgärdat de förbättringsområden som noterades år 2015.

Förbättringsområdena innefattade att nämnderna inte fullt ut levde upp till gällande reglemente, att samtliga aktiviteter inte hade genomförts i enlighet med kontrollplanerna för år 2013 samt att beslut om planerna inte alltid har föregåtts av en risk- och väsentlighetsanalys.

Revisionsfrågan och kontrollfrågorna nedan utgår från de förbättringsområden som identifierades vid granskningen år 2015.

1.2. Syfte och Revisionsfråga

Revisionsfrågan för granskningen är: *Har kommunstyrelsen och nämnderna utifrån identifierade förbättringsområden säkerställt ändamålsenliga rutiner för den interna kontrollen inom sina verksamheter?*

1.3. Revisionskriterier

Revisionskriterierna för denna granskning har hämtats ut följande:

- Kommunallagen
- Reglemente för intern kontroll med tillämpningsanvisningar
- Eventuellt övriga fullmäktigebeslut

1.4. Kontrollmål

Med utgångspunkterna från dessa har följande kontrollmål formulerats:

- De interna kontrollplanerna för år 2017 har upprättats i enlighet med reglementet för intern kontroll.
- Beslutade internkontrollplaner för år 2017 har föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån väsentlighet och risk.
- Det finns ändamålsenliga rutiner för genomförande av aktiviteterna i internkontrollplanerna samt uppföljning och rapportering till nämnden och kommunstyrelsen.

1.5. Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsen, omsorgsnämnden, byggnadsnämnden, barn- och utbildningsnämnden samt fritids- och kulturnämnden.

1.6. Metod

Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med kommunchef, ekonomichef, förvaltningschefer vid barn- och utbildningsförvaltningen, omsorgsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen. Vidare har byggnadsnämndens ordförande, stadsarkitekt, ekonom vid samhällsbyggnadsförvaltningen, verksamhetschef för *Myndighet och kontroll* (omsorgsförvaltningen) samt nämndssekreterare för fritids- och kulturnämnden intervjuats.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Nedanstående dokument har studerats inom ramen för granskningen. Tillhörande beslut och tjänsteskrivelser har också noterats.

- *Internkontrollreglemente i Sölvesborgs kommun* med tillhörande tillämpningsanvisningar
- *Förslag till Internkontrollplan 2017*, tjänsteskrivelse kommunstyrelsen
- *Redovisning av kommunstyrelsen Internkontrollplan 2016*
- *Intern kontroll risk, 2015* (arbetsdokument ekonomikontoret)
- *Internkontrollplan BUN 2017*
- *Internkontrollplan 2017 för barn- och utbildningsnämnden*, tjänsteskrivelse
- *Redovisning av internkontrollplan 2016 Barn- och utbildningsnämnden*
- *Byggnadsnämndens internkontroll 2017-05-17*
- Utkast till plan/tjänsteskrivelse, byggnadsnämnden
- *Internkontrollplan 2017*, fritids- och kulturnämnden
- *Avstämning gällande intern kontrollplan 2016*, fritids- och kulturnämnden
- *Internkontrollområden för 2017*, omsorgsnämnden
- *Redovisning av internkontrollsområdena år 2016*, tjänsteskrivelse omsorgsnämnden
- *Årsplanering omsorgsnämnden*
- *Årsplanering enhetschefer omsorgsförvaltningen*

2. Kommunövergripande riktlinjer

2.1. Syftet med intern kontroll

Enligt kommunallagens 6 kap 7 § ska nämnderna var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt och de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Lagen kan tolkas så att interna kontrollsysteem måste utformas utifrån en helhetssyn på verksamheten och med beaktande av risk- och väsentlighetsaspekter. Syftet med den interna kontrollen är att bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att verksamheten bedrivs effektivt och säkert.

Kommunfullmäktige i Sölvesborgs kommun har 7 maj 2012 antagit *Internkontrollreglemente i Sölvesborgs kommun* med tillhörande tillämpningsanvisningar. Reglementet syftar till att säkerställa att kommunstyrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll och uppnår följande mål:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm

2.2. Ansvarsfördelning och organisation

Enligt reglementet och tillämpningsanvisningarna har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. Kommunstyrelsen och nämnderna ska upprätta en organisation för den interna kontrollen. Nämnderna ska inom sin organisation tydliggöra ansvaret för den interna kontrollen och innebörden av denna.

Nämnderna ska enligt tillämpningsanvisningarna planera och prioritera arbetet med utveckling av rutiner för att stärka den interna kontrollen. Som grund för planering, prioritering och uppföljning av internkontrollarbetet ska en risk- och väsentlighetsanalys göras. Internkontrollplanerna ska enligt tillämpningsanvisningar minst innehålla:

- Vilka rutiner samt vilka kontrollmoment som skall följas upp.
- Omfattningen av uppföljningen (frekvensen).
- Vem som ansvarar för att utföra uppföljningen.
- Till vem uppföljningen skall rapporteras.
- När rapportering skall ske.
- Genomförd riskbedömning.

2.3. Uppföljning och rapportering

Enligt reglementet och tillämpningsanvisningarna ska nämnderna löpande följa upp det interna kontrollsysteem. Genomförd uppföljning ska rapporteras till nämnden oavsett utfall. Vid upptäckta brister ska förslag på åtgärder för att förbättra kontrollen lämnas. För verksamhetsansvariga gäller att brister i den interna kontrollen omedelbart ska rap-

porteras till närmast överordnad eller den som nämnden utsett. Varje år ska nämnderna anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen.

Nämndernas uppföljning ska årligen rapporteras till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska utifrån rapporterna utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och senast vid utfärdande av bokslutsanvisningarna ska övergripande rapport avlämnas.

3. *Iakttagelser och bedömningar*

3.1. *Upprättande av internkontrollplaner för år 2017*

3.1.1. *Kommunstyrelsen*

Kommunstyrelsen har beslutat om internkontrollområden för år 2017. Områdena är dokumenterade genom tjänsteskrivelsen *Förslag till Internkontrollplan 2017*. De tio beslutade kontrollområdena är:

- Säkerställa att löner endast utgår till rätt person och belastar rätt verksamhet
- Kontroll av attestfunktioner i lönesystemet.
- Säkerställa väsentliga signallistor från lönesystemet hanteras tillfredsställande.
- Kontroll av att leasingavtal är ekonomiskt motiverade och att behöriga personer beslutat om avtalet. Kontroll av avtalen är rätt definierade dvs finansiella eller operationella (överfört från 2016).
- Uppföljning och kontroll av att upprättade och inkommande handlingar hanteras i överensstämmelse med gällande lagstiftning.
- Uppföljning att fullmäktiges beslut och kommunstyrelsen beslut verkställs.
- Uppföljning att fullmäktiges och kommunstyrelsens styrdokument uppdateras vid förändrade förutsättningar.
- Uppföljning av attester och kontering i objektregistret (Ekonomisystemet).
- Kontroll av beslutsattestantens kunskap och förutsättningar.

Utöver kontrollområdena har kommunstyrelsen beslutat att uppföljning ska redovisas i samband med bokslutet år 2017. Kommunstyrelsen har däremot inte antagit en plan för intern kontrollen. Ekonomichefen har upprättat ett dokument som motsvarar en internkontrollplan. Dokumentet är daterat till år 2015 och inte antaget av kommunstyrelsen.

I kommunstyrelsens beslut framgår att kontrollområdena innehåller, förutom styrelsens egna kontroller, även de kontroller som är obligatoriska för samtliga nämnder. De obligatoriska kontrollerna återfinns inte i nämndernas planer. I praktiken sker dessa kontroller av de ekonomer som är utplacerade på förvaltningarna men som tillhör ekonomikontoret på kommunledningsförvaltningen. Varje nämnd fastställer utöver de obligatoriska kontrollområdena egna kontroller. Enligt economichefen ska nämndernas kontroller ha ett verksamhetsfokus då den interna kontrollen ska innefatta mer än området ekonomi.

3.1.2. *Barn- och utbildningsnämnden*

Barn- och utbildningsnämnden har antagit en internkontrollplan för år 2017. Planen för år 2017 har fem kontrollområden:

- Upphandling och inköp
- Statsbidrag
- Kostnader för externa placeringar inom IFO
- Barnomsorgskö
- Delegationsbeslut och rektors-/förskolechefsbeslut

Planen innehåller vilka kontrollmoment som ska följas upp, frekvensen på kontroller, kontrollansvar samt när rapportering ska ske. Planen fastställer inte till vem uppföljning-

en ska rapporteras till. Detta ska finnas med enligt tillämpningsanvisningarna. Enligt uppgift ska åtgärder från uppföljningen redovisas till nämnden årligen.

Kontrollområden beskrivs i internkontrollplanen antingen som verksamhetsutvecklande åtgärder (t.ex. barnomsorgskö och till viss del statsbidrag) eller som kontroller över hur området fungerar (t.ex. kontroll av efterlevnad gentemot kommunens regler för inköp).

3.1.3. *Byggnadsnämnden*

Byggnadsnämnden har antagit internkontrollplan för år 2017 men först under granskningens genomförande, i maj månad. För år 2017 finns 13 kontrollområden, varav de 6 första nedan har beskrivna kontrollmoment och metodik:

- Delegation från kommunfullmäktige
- Bygglov
- Plan (granskning av rutiner och planaktivitetslista etc)
- Anmälningssärenden
- Fattade tillsynsbeslut verkställs och följs upp
- Ekonomi (regelbunden ekonomisk uppföljning)

- Byggnadsnämndens ansvarsområde
- Ansvar för verksamheten
- Samråd
- Arkiv och registeransvar
- Har stadsarkitektavdelningen rätt kompetens?
- Arbetsbeskrivningar och rutiner
- Säkerställande av att lagar, föreskrifter, policyer mm tillämpas

Planen innehåller vilka kontrollmoment som ska följas upp, frekvensen på kontroller, kontrollansvar samt till vem uppföljningen av kontrollen ska rapporteras till. Planen innehåller inte genomförd riskbedömning, vilket den ska göra enligt tillämpningsanvisningar. Vidare framkommer inte när rapportering ska ske eller på vilket sätt den ska ske.

3.1.4. *Fritids- och kulturnämnden*

Fritids- och kulturnämnden har antagit en internkontrollplan för år 2017. Planen för år 2017 har sex kontrollområden:

- Uppföljning av att föreningsbidrag handläggs och utbetalas rätt
- Upprättande av nya avtal
- Uppföljning av gällande avtal
- Upphandling/inköp
- Lönesystemet
- Ekonomisystemet

Planen innehåller vilka kontrollmoment som ska följas upp, frekvensen på kontroller, kontrollansvar samt till vem uppföljningen ska rapporteras till. Planen innehåller inte genomförd riskbedömning, vilket den ska göra enligt tillämpningsanvisningar. Vidare framkommer inte när rapportering ska ske. Enligt sammanträdesprotokoll från fritids- och kulturnämnden ska uppföljning genomföras skriftligen en gång per år till nämnden.

Samtliga kontrollområden är kopplade till ekonomi. I intervju med nämndssekreterare framgår att kontrollerna är framtagna utifrån ekonomikontorets internkontrollplan. Detta är samma ordning som vid senaste revisionen, år 2015.

3.1.5. Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden har beslutat om kontrollområden för år 2017. Kontrollområdena är dokumenterade genom tjänsteskrivelsen *Internkontrollområden för 2017* och är:

- Djupare analys gällande handläggning, tillgänglighet och bemötande vid ansökande om bostadsanpassningsbidrag via brukarenkät
- Genomföra analys och förbättringsarbete gällande:
 - den sociala dokumentationen
 - hur kontaktmannskapet fungerar i verksamheterna
 - om rutiner följs gällande upprättande av genomförandeplanen

Utöver vilka kontrollområden som ska genomföras är inga delar som ska finnas med enligt tillämpningsanvisningar beslutade. Det finns inte heller tydliggjort i någon plan/dokument på tjänstemannanivå, förutom att det i nämndens årshjul framgår att redovisning av intern kontroll ska ske i december månad.

Kontrollområdena har i regel fokus på nulägesanalys och förbättringsarbete, snarare än kontroller över efterlevnad av exempelvis lagar och rutiner genom stickprov och liknande.

3.1.6. Bedömning

Kontrollmål: De interna kontrollplanerna för år 2017 har upprättats i enlighet med reglementet för intern kontroll.

*Vi bedömer att kommunstyrelsen och omsorgsnämnden **ej uppfyllt** kontrollmålet.*

Vi grundar vår bedömning på att kommunstyrelsen och omsorgsnämnden inte har antagit en internkontrollplan enligt gällande reglemente med tillämpningsanvisningar. Vi anser att även om kontrollområden är antagna är detta enligt vår bedömning inte att betrakta som en plan. Samtliga uppgifter planerna minst ska innehålla är inte dokumenterade i beslut och tjänsteskrivelser.

Avseende omsorgsnämnden anser vi att kontrollområdena i huvudsak berör analys och verksamhetsutveckling och inte kontroller för hur verksamheten fungerar.

Vi rekommenderar att det arbetsdokument ekonomichefen tagit fram bör revideras årligen och antas av kommunstyrelsen.

*Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden, byggnadsnämnden samt fritids- och kulturnämnden **delvis uppfyllt** kontrollmålet.*

Vi grundar vår bedömning på att de tre nämnderna har antagit internkontrollplaner för år 2017. Vi konstaterar att planerna saknar ett antal uppgifter enligt gällande reglemente med tillämpningsanvisningar.

Vi anser att barn- och utbildningsnämndens kontrollområden i vissa delar snarare är verksamhetsutvecklande åtgärder än kontroller hur verksamheten fungerar.

Vi noterar att byggnadsnämndens internkontrollplan antogs först i maj 2017.

Fritids- och kulturnämndens plan anser vi sakna kontroller utav efterlevnad av andra delar än ekonomi, vilket kontrollplanen ska innehålla enligt gällande reglemente.

3.2. Bedömning utifrån väsentlighet och risk

3.2.1. Kommunstyrelsen

Det finns ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys som grund för utvalda kontrollområden, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. Utifrån tjänsteskrivelsen *Förslag till Internkontrollplan 2017* framgår att vissa kontroller finns med i planen då de under år 2016 ej hade tillfredsställande resultat. Vid intervjuerna med kommunchef och ekonomichef uppges att en del kontrollmoment från år 2016 finns kvar därför att de inte genomförts, vilket bekräftas av tjänsteskrivelsen.

Kommun- och ekonomichefen beskriver att risk- och väsentlighetsanalys i praktiken genomförs genom diskussioner i ledningsgruppen och baseras på erfarenhet och löpande iakttagelser under året. Det genomförs ingen särskild riskanalys med politiken i någon form. När förslag till kontrollområden framförs inför nämnden finns tillfälle för diskussion.

3.2.2. Barn- och utbildningsnämnden

Det finns ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys som grund för utvalda kontrollområden, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. I tjänsteskrivelsen *Internkontrollplan 2017 för barn- och utbildningsnämnden* framgår att fyra kontrollområden kvarstår från år 2016 då förbättringar anses behövas för dessa områden. Därutöver beskrivs att upprepning av tidigare års kontroller möjliggör en kvalitativ jämförelse för att se vilket resultat genomförda satsningar har gett.

Valda kontrollområden är enligt intervju med förvaltningschefen baserad på erfarenhet hos tjänstemännen och den omvärldsbevakning som kontinuerligt sker. Diskussioner över vilka områden som ska vara med har skett av förvaltningsledningen under utvecklingsdagar och arbetsplatsträffar.

Förvaltningschefen uppger i intervju att genom beredning av ärendet inför nämndssammanträde får politiken en möjlighet att delta i diskussion över vilka områden planen ska innehålla. Vidare har det varit en dragning inför nämnden med möjlighet till diskussion vid antagandet av planen.

3.2.3. Byggnadsnämnden

Det finns ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys som grund för utvalda kontrollområden, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. Riskområden är däremot dokumenterade i ett utkast till tjänsteskrivelse för internkontrollområden 2017 som granskningen har tagit del av. I tjänsteskrivelsen sker ingen motivering till varför just detta är risker. I intervju med nämndsordförande, förvaltningschef, stadsarkitekt och ekonom beskrivs att nämndens huvudsakliga ansvarsområde är begränsat till bygglov och detaljplansärenden. Ansatsen för internkontrollarbetet uppges vara att kontrollera allt detta. Då nämndens ansvarsområden är relativt smalt avgränsat anses det av de intervjuade att en särskild riskanalys inte är helt nödvändig.

Den riskanalys som har genomförts beskrivs vara att stadsarkitekten tillsammans med nämnsordföranden diskuterat vilka områden internkontrollplanen ska innehålla. Enligt intervjun har nämnden möjlighet att påverka innehållet när planen är uppe för beslut på sammanträdet, samt genom ordinarie beredning av ärendet.

I internkontrollplanen för år 2017 framgår att kontrollerna tar utgångspunkt i byggnadsnämndens reglemente samt dess ansvar enligt plan- och bygglagen med mera.

3.2.4. *Fritids- och kulturnämnden*

Det finns ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys som grund för utvalda kontrollområden, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. Enligt intervju med nämndssekreterare har kontrollområdena valts utifrån att de har störst påverkan på nämndens arbete och ansvar. Det beskrivs att det är tjänstemännen som tar fram förslag på kontrollområden utan särskild riskanalys tillsammans med fritids- och kulturnämnden. Däremot uppges att det sker en kontinuerlig dialog med nämnden kring internkontrollområden. Exempelvis beskrivs att nämndens ordförande tar del av månatliga uppföljningar där internkontrollområdena ingår.

3.2.5. *Omsorgsnämnden*

Det finns ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys som grund för utvalda kontrollområden, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. Ett av kontrollområdena är samma som år 2016 och ett av områdena från år 2016 har valts bort. Enligt intervju med förvaltningschef och verksamhetschef för *Myndighet och kontroll* har arbetsutskottet varit delaktiga i framtagandet av internkontrollområdena. Det uppges att ett kontrollområde var ett önskemål från utskottet.

Antagna kontrollområden har delvis fokus på att skapa en nulägesbild av verksamheten. Detta sker enligt intervju med förvaltningschef och verksamhetschef för *Myndighet och kontroll* bland annat genom medarbetar- och brukarenkäter. Enligt intervjun kommer nuvarande års nulägesanalyser ge ett underlag för att identifiera risker i verksamheterna inför kommande år.

3.2.6. *Bedömning*

Kontrollmål: Beslutade internkontrollplaner för år 2017 har föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån väsentlighet och risk.

*Vi bedömer att kommunstyrelsen och samtliga nämnder **ej uppfyllt** kontrollmålet.*

Vi grundar vår bedömning på att ingen dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys finns för kommunstyrelsen eller för någon nämnd, vilket ska genomföras enligt internkontrollreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. I några fall går det att härleda varför kontrollområden är antagna, exempelvis utifrån resultatet av tidigare års kontroller. Utöver dessa är antagna kontrollområden baserade på erfarenhet och diskussioner.

Vi anser att mer systematiserade analyser, exempelvis utifrån sannolikhet och konsekvens, bör genomföras för att härleda vilka områden som ska kontrolleras. Vidare anser vi att kommunstyrelsen och nämnderna bör vara mer involverade i bedömningen av vilka kontrollområden som ska ingå i planerna.

3.3. Rutiner för genomförande samt uppföljning och rapportering

3.3.1. Kommunstyrelsen

Vid intervjuer med kommunchef och ekonomichef framgår att ekonomikontoret har en sammanhållande funktion för genomförandet av kontrollerna kopplat till ekonomin. Vidare uppger de att internkontrollen diskuteras i ledningsgruppsmöten där arbetet följs upp och ansvar fördelas löpande för övriga kontrollområden. Ekonomichefen beskriver att de flesta kontrollområden följs upp gentemot riktlinjer och rutiner. Exempelvis uppges att det finns analyslistor att gå igenom vid kontroller av löneutbetalningar, där det exempelvis framgår vilken medarbetare som ska ha vilken lön och vilken verksamhet kostnaden ska belasta.

Uppföljning av de två genomförda kontrollmomenten under år 2016 har redovisats till kommunstyrelsen. Övriga fyra kontrollmoment var ej genomförda vid tidpunkten för rapporteringen. I redovisningen lämnas åtgärdsförslag i de fall avvikelser har identifierats. Uppföljningen har dokumenterats men är inte utformad som en särskild plan, vilket avviker från reglementet.

Kommunstyrelsen ska enligt reglemente och tillämpningsanvisningar utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och upprätta en övergripande rapport för detta. Utvärderingen ska ske utifrån nämndernas uppföljningar som ska delges kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har inte tagit del av nämndernas uppföljning och har inte gjort en kommunövergripande utvärdering.

3.3.2. Barn- och utbildningsnämnden

I internkontrollplanen fastställs vem som har kontrollansvar för att genomföra respektive kontrollmoment. Kontrollerna genomförs enligt förvaltningschefen genom att det sker en avstämning mot gällande reglemente, delegationsordning eller övrig riktlinje och rutin. För de kontrollområden som saknar tydliga regler att förhålla sig till uppger förvaltningschefen att det sker en dialog med ansvarig hur kontrollen ska genomföras.

Uppföljning av samtliga kontrollmoment under år 2016 har redovisats till nämnden. I uppföljningen framkommer förbättringsförslag utifrån avvikelser. Uppföljningen har rekommendationer om kontrollområdena bör ingå i kommande plan eller inte.

Uppföljningen har dokumenterats men inte som en särskild plan och resultatet av uppföljningen har inte rapporterats till kommunstyrelsen enligt gällande reglemente.

3.3.3. Byggnadsnämnden

Då verksamheten inte är särskilt omfattande anses det av de intervjuade att kontrollen av verksamheten sker i det dagliga arbetet. Stadsarkitekten beskriver att genom lagkrav samt egna riktlinjer och rutiner så finns en kontroll över att arbetet sker ändamålsenligt.

Internkontrollplanen för år 2017 beskriver metod för kontrollerna, exempelvis genom slumpvisa urval eller regelbunden genomgång och bevakning.

Internkontrollplan för år 2016 är inte upprättad och uppföljning och rapportering har inte genomförts.

3.3.4. Fritids- och kulturnämnden

I intervju med nämndssekreterare uppges att kontrollerna ska ske genom att ansvarig chef och ekonom från ekonomikontoret månatligen följer upp kontrollmomenten. Enligt intervjun förekommer det att avvikelser identifieras, och att dessa i så fall åtgärdas därefter.

Uppföljning av 2016 års internkontrollplan har rapporterats till nämnden. Uppföljning avser kontroller av avtal och föreningsbidrag. Uppföljning av kontrollmoment avseende lönesystem och ekonomisystem ingår därmed inte i uppföljning av internkontrollplanen.

Uppföljningen har dokumenterats men är inte utformad som en särskild plan, vilket avviker från reglementet. Resultatet av uppföljningen har inte rapporterats till kommunstyrelsen enligt gällande reglemente.

3.3.5. Omsorgsnämnden

Enligt intervju med förvaltningschef och verksamhetschef för *Myndighet och kontroll* har enhetscheferna månadsvisa uppföljningar gällande ekonomi och kvalitet. I dessa uppföljningar följs också arbetet med internkontrollområdena upp. Berörd verksamhetschef är med vid dessa träffar. Beslutade kontrollområden undersöks i övrigt genom medarbetar- och brukarenkäter.

Uppföljning av de två beslutade kontrollmoment för år 2016 har redovisats till nämnden. Det ena kontrollmomentet (hyressättning SÄBO) bedöms i uppföljningen som uppfyllt och det andra momentet (bostadsanpassningsbidrag) som delvis uppfyllt och ingår därmed i 2017 års intern kontroll. För det sistnämnda momentet har en enkät tagits fram för att möjliggöra en analys av området.

Uppföljningen har dokumenterats men är inte utformad som en särskild plan, vilket avviker från reglementet. Resultatet av uppföljningen har inte rapporterats till kommunstyrelsen enligt gällande reglemente.

3.3.6. Bedömning

Kontrollmål: Det finns ändamålsenliga rutiner för genomförande av aktiviteterna i internkontrollplanerna samt uppföljning och rapportering till nämnden och kommunstyrelsen.

Vi bedömer att kommunstyrelsen och samtliga nämnder **ej uppfyllt** kontrollmålet.

Vi grundar vår bedömning på att det inte helt finns tillräckliga rutiner för genomförandet av aktiviteterna i internkontrollplanerna. I flertalet antagna kontrollområden/planer framgår det exempelvis inte hur kontrollerna ska gå till.

Vidare bedömer vi att en komplett och särskild plan för uppföljning inte har antagits av kommunstyrelsen eller någon nämnd. Däremot har uppföljning rapporterats till kommunstyrelsen/nämnderna, undantaget byggnadsnämnden. Vi konstaterar att ingen nämnd har rapporterat sin uppföljning till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har inte genomfört en kommunövergripande utvärdering.

Vi konstaterar vidare att nämnderna inte har med de obligatoriska kontroller som genomförs av ekonomikontoret i sina planer, vilket innebär att nämnderna inte tar del av en uppföljning av dessa kontroller.

4. Bedömningar

4.1. Bedömningar mot kontrollmål

Nedan visas en sammanställning av våra bedömningar för respektive nämnd och kontrollmål. Se motiveringar i avsnitt 3. *Iakttagelser och bedömningar*.

Kontrollmål	Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Byggnadsnämnden	Fritids- och kultur- nämnden	Omsorgsnämnden
<i>De interna kontrollplanerna för år 2017 har upprättats i enlighet med reglementet för intern kontroll.</i>	Ej uppfyllt	Delvis uppfyllt	Delvis uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
<i>Beslutade internkontrollplaner för år 2017 har föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån väsentlighet och risk.</i>	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt
<i>Det finns ändamålsenliga rutiner för genomförande av aktiviteterna i internkontrollplanerna samt uppföljning och rapportering till nämnden och kommunstyrelsen.</i>	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt	Ej uppfyllt

4.2. Revisionell bedömning

Granskningen syftade till att besvara revisionsfrågan: *Har kommunstyrelsen och nämnderna utifrån identifierade förbättringsområden säkerställt ändamålsenliga rutiner för den interna kontrollen inom sina verksamheter?*

Vi bedömer att kommunstyrelsen och nämnderna **inte** har säkerställt ändamålsenliga rutiner för den interna kontrollen. Utifrån den sammanvägda bedömningen av kontrollmålen och avstämning gentemot identifierade förbättringsområden i den föregående granskningen anser vi:

- att arbetet med att upprätta internkontrollplaner för barn- och utbildningsnämnden, byggnadsnämnden samt fritids- och kulturnämnden inte helt följer reglementet. Vi anser att kommunstyrelsen och omsorgsnämnden ej följer reglementet vid upprättandet av internkontrollplanerna. Vidare anser vi att endast byggnadsnämnden samt fritids- och kulturnämnden tydligt har förbättrat sitt arbete avseende kontrollmålet gentemot föregående granskning, samtidigt hade inte nämnderna några antagna internkontrollplaner vid det granskningstillfället.
- att dokumenterade risk- och väsentlighetsanalyser ej är upprättade. Risk- och väsentlighetsanalys identifierades som ett förbättringsområde för kommunstyrelsen och samtliga nämnder i föregående granskning. Granskningen belyste också att den politiska nivån ska involveras i risk- och väsentlighetsanalysen. Vi anser att en förbättring inom ramen för kontrollmålet ej har genomförts.

- att kommunstyrelsen och samtliga nämnder ej efterlever reglementet med tillämpningsanvisningar avseende uppföljning och rapportering. Vi noterar dock att samtliga nämnder, undantaget byggnadsnämnden, har redovisat en uppföljning av genomförda kontroller. Detta var ett identifierat förbättringsområde i tidigare granskning. Däremot konstaterar vi att nämnderna likt tidigare ej har rapporterat sin uppföljning till kommunstyrelsen i enlighet med reglementet.
- vidare erhåller inte nämnderna någon uppföljning av de ekonomiska kontrollerna som genomförs centralt då de inte finns med i nämndernas planer.

4.3. **Rekommendationer**

Utifrån granskningsresultaten rekommenderar vi följande:

- *Att Sölvesborgs kommun arbetar utifrån en gemensam definition av intern kontroll*

Mot bakgrund av att internkontrollområdena skiljer sig åt nämnderna mellan avseende om kontrollområdena används till verksamhetsutveckling eller är av kontrollerande karaktär behöver det tydliggöras vad intern kontroll är och hur den förhåller sig till andra delar i kommunens styrning, ledning och kontroll.

- *Att kommunstyrelsen tar initiativ till ett prioriterat kommunövergripande arbete med intern kontroll*

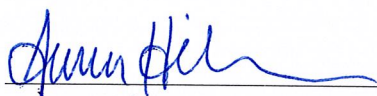
Vi har noterat att nämndernas arbete med internkontroll skiljer sig åt. Grundläggande strukturer såsom kommungemensamma mallar för internkontrollplan, för uppföljning och för risk- och väsentlighetsanalys kan underlätta nämndernas arbete. Erfarenhetsutbytet mellan ansvariga på förvaltningarna behöver stärkas. Internkontrollarbetet behöver sammantaget prioriteras av kommunstyrelsen och nämnderna, exempelvis bör rutiner utvecklas. Detta fastställer också tillämpningsanvisningar från år 2012. Mot bakgrund av att förbättringar sedan föregående granskning är begränsade behöver kommunstyrelsen säkerställa att arbetet prioriteras.

- *Att kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer att de tar sitt ansvar gentemot gällande reglemente*

Granskningsresultatet visar att efterlevnaden av reglementet med tillämpningsanvisningar till stora delar behöver förbättras. Vi rekommenderar att kommunen under innevarande år minst åtgärdar de brister granskningen identifierat för respektive kontrollmål inför uppföljning av 2017 års kontrollområden samt upprättandet av 2018 års internkontrollplaner. Det är viktigt att arbetet inkluderar även den politiska nivån då kommunstyrelsen och nämnderna till stora delar inte är delaktiga idag.

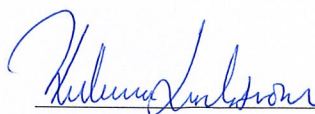
- *Att kommunstyrelsen reviderar och årligen antar det arbetsdokument ekonomichefen tagit fram avseende intern kontroll av ekonomi*

2017-09-13

Anna Hilmarsson

Uppdragsledare

Rebecca Lindström

Projektledare